

προσέβαλεν ἡ δριμύτι δσμή τοῦ καπνοῦ. Ἐναβλέψας δὲ εἶδε τὸν Διάζ ζωγραφουῦντα ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς κλίμακός του ἐν μέσῳ νέφους καπνοῦ.

— Κύριε, ἀνέκραξεν ὁ ὑπασπιστής ὑπεροπτικῶς, ἐδῶ δὲν καπνίζουν. . . Σὰς προσκαλῶ νὰ σβύσητε παρευθὺς τὴν πίπαν σας.

Ἐ ζωγράφος διέμεινεν ἀπαθὴς καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον του.

— Ὁ οἰκοδεσπότης μου τὸ ἐπέτρεψεν, εἶπε τέλος ἐν μέσῳ δύο φουσημάτων καπνοῦ.

Ἐ ὑπασπιστής ἐγένετο περιπόρφυρος ἐξ ὀργῆς.

— Κύριε, ἐπανελάθε, δὲν καπνίζουν εἰς τὴν βασιλικὴν αἴθουσαν. . . Εἶνε βῆ-τως ἀπηγορευμένον, ἄλλως τε ἂν εἶχατε ἀπλοῦν αἰσθημα καλῆς συμπεριφορᾶς. . .

— Σοῦ λέγω ὅτι ὁ οἰκοδεσπότης μου τὸ ἐπέτρεψεν, ἐπανελάθεν ἀποτόμως ὁ Διάζ, μὴ μὲ ζαλίξῃς.

— Ἄ! ἔτσι; . . . Καλά! Ὁὲ ἰδοῦμεν!

Καὶ ὁ ὑπασπιστής ἐξῆλθε μανιώδῃς.

Ἐν τούτοις ὁ Διάζ ἠδυνήθη νὰ ζωγραφῆται καὶ νὰ καπνίσῃ ἡσύχως ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Τέλος ὁ βασιλεὺς διήλθε καὶ πάλιν διὰ τῆς αἰθούσης, ἀκολουθούμενος ὑπὸ πολλῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ ὑπασπιστής, τόσον ἀναυδὸς νῦν, τόσον συνισταμένως, ὅσον θρασύς πρὸ μικροῦ.

Ἰδὼν τὸν βασιλέα ὁ Διάζ ἀπεπειράθη ν' ἀποσύρῃ καὶ αὐθις τὴν πίπαν του, ἀλλ' ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος τῷ εἶπε μειδιῶν:

— Ἐλάτε δά, κύριε Διάζ, ἐλάτε! εἰξέυρετε ὅτι ὁ οἰκοδεσπότης σας τὸ ἐπέτρεψεν. Α*

ΕΝ ΟΛΛΑΝΔΙΚΟΝ ΧΩΡΙΟΝ

Εἰς τὰς διαφόρους τῆς Ὀλλανδίας πόλεις, ἀς ἐπεσκέφθην, ἀπὸ τῆς Ῥοττεράμης μέχρι τοῦ Ἀμστελοδάμου, πολλάκις μὲν εἶχον ἀκούσει νὰ γίνεταί πολὺς λόγος περὶ τοῦ χωρίου Broek, πάντοτε ὅμως παροδικῶς καὶ εἰς τρόπον διεγείροντα μᾶλλον τὴν περιέργειάν μου ἢ ἱκανοποιοῦντα αὐτήν. Τὸ ὄνομα Broek προφερέθη ἐν τινι δημογύρῳ διέθετο τοὺς πάντας εἰς γέλωτα. Ὅτε δὲ ἠρώτησα ἕνα τῶν γελώντων τὴν αἰτίαν τῆς ἰλαρότητος, οὗτος μοὶ ἀπήντησεν ἀπλοῦστατα: «διότι εἶνε πρᾶγμα γελοῖον». Ἐτερος ἐν Χάγη μοὶ εἶπε δι' ὕψους δριμύτος μᾶλλον ἢ ἠδέος: «Ἄ! ἕως πότε πλέον οἱ ξένοι ἢ ἀνασχολῶνται μὲ τὸ εὐλογημένον τοῦτο Broek; Δὲν ὑπάρχουσι τάχα ἄλλοι τρόποι ὅπως περιπαίξωσιν ἡμᾶς;» Ἐν Ἀμστελοδάμῳ ὁ ξενοδόχος ὑπεμεῖδία δεικνύων μοὶ ἐπὶ τοῦ γάρτου τὴν ὀδὸν, ἣν ὄφειλον νὰ λάβω ἵνα μεταβῶ εἰς Broek, ὡσεὶ ἐφαίνετο λέγων: «Πόσον εἶνε παιδαριῶδες!». Ἐξήτησα παρὰ πάντων ἰδιαιτέρως πληροφορίας, ἀλλ' οὐδεὶς ἠθέλησε νὰ μοὶ δώσῃ. Ὑψοῦντες τοὺς ὄμους μοὶ ἔλεγον: «Θέλετε ἶδει» Ἐκ μεμονωμένων τινῶν λέξεων,

αἰ-τινες ἔφευγον τὸ ἔκκος τῶν ὀδόντων τῶν μὲν ἢ τῶν δὲ, ἠδυνήθη μόνον νὰ συμπεράνω ὅτι τὸ πολύφημον χωρίον τοῦτο ἦτο λίαν παράδοξον εἰς τὸ εἶδος του, κατέστη δὲ περιώνυμον ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἕνεκεν αὐτῆς ταύτης τῆς παραδοξότητός του, καὶ περιεγράφη, διεφημίσθη καὶ ἐγλευσθή ὑπὸ τῶν ξένων, οἵτινες λαμβάνουσιν αὐτὸ ὡς πρόφασιν ὅπως οἰκοδομήσωσιν εἰς βάρος τῶν Ὀλλανδῶν ἀπείρους μύθους καὶ σλωμματα.

Ἀφίνω εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ σκεφθῇ ὕφ' ὁποίας κατετρυχούμην περιεργείας. Ἀρκεῖ νὰ εἶπω ὅτι κατὰ πᾶσαν νύκτα οὐδὲν ἄλλο ὠνερευόμην ἢ τὸ Broek, ἢ ἀπετέλουν δὲ ὀγκωδέστατον τόμον, ἐὰν ἤθελον νὰ περιγράψω ἅπαντα τὰ φαντασιώδη, θαυμαστά καὶ τερατώδη χωρία, ἀεῖδον κατὰ τὰ ἐνύπνια μου ταῦτα. Πολλὴν νὰ καταβάλλω ἐδέησε κόπον ἵνα ἀφήσω νὰ προηγηθῇ ἡ τῆς Οὐτρέχτης ἐκδρομῆ. Μόλις δὲ ἐπανεκάμψα εἰς Ἀμστελοδάμον, ἀπῆλθον ἀμέσως εἰς τὸ μυστηριώδες χωρίον.

Τὸ προκείμενον χωρίον κεῖται κατὰ τὴν βόρειον Ὀλλανδίαν, σχεδὸν κατὰ μέσον τῶν πόλεων Edam καὶ Ἀμστελοδάμου καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ὄχθης τῆς Zuiderzée. Ὅθεν ἀπητείτο νὰ διαπλεύσω τὸν κόλπον τοῦ Πυ καὶ νὰ ἀνέλθω ἐν μέρει τὴν πρὸς βορρᾶν διώρυγα.

Πρωτῶν τινῶ ἐνωρίτατα ἐπεβιβάσθην ἐφ' ἐνὸς τῶν καθ' ἐκάστην ὥραν τῆς ἡμέρας δι' Ἀλκμάρ καὶ Χέλδερ ἀναχωρούντων ἀτμοπλοίων, καὶ ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἀφίχθην παρὰ τὴν μεγάλην διώρυγα.

Μόλις τὸ ἀτμόπλοιον παρέκαμψε τὰς ἀρχαίας πύλας τῆς βορείου διώρυγος, ὁ κόλπος, ὁ λιμὴν, τὸ Ἀμστελοδάμον καὶ τὰ πάντα ἠφανίσθησαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καθόσον τὰ ὕδατα τῆς διώρυγος ἐν τῷ μέρει τούτῳ εἰσὶ τρία μέτρα περίπου χαμηλότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ δὲν εἶδον πλέον εἰμὴ μυριάδα ἰσπῶν πλοίων, κορυφῶν, κωδωνοστασιῶν καὶ ἀεροπτερυγιῶν μύλων, ἅτινα ἐφαίνοντο ὡς στιγμὰὶ ὑπεράνω τῶν ὑψηλῶν προχωμάτων, μεταξὺ τῶν ὀροίων ἐφερόμεθα.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸ ἀτμόπλοιον διήρχετο διὰ στενῆς πύλης: αἱ ὄχθαι ἦσαν ἔρημοι, ἡ διώρυξ κεκλεισμένη πανταχόθεν, ὁ δὲ ὀρίζων κερκρυμμένος. Ἐφαίνετο ὅτι ἐταξιδεύομεν ἐντὸς ἐλικοειδῶν τάφρων κατακλυζομένου φρουρίου.

Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν τοιοῦτου λαθραίου πλοῦ, ἀφίχθημεν εἰς χωρίον τι ἀληθῶς αἰνιγματώδες, συνιστάμενον ἐκ τινῶν κεχωματισμένων οἰκιῶν, ἀνεγερμένων κατὰ μῆκος προχώματός τινος καὶ σχεδὸν καθ' ὀλοκληρίαν κρυπτομένων ὑπὸ σειρᾶς δένδρων, ἐχόντων σχῆμα ριπιδίων, καὶ πεφυτευμένων πρὸ τῶν θυρῶν, ὅπως ἀποκρύπτωσιν, οὕτως εἶπεν, τὰ μυστήρια τοῦ οἰκιακοῦ βίου ἀπὸ τῶν βλεμμάτων τοῦ διαβάτου. Τὸ ἀτ-

μόπλοιοι διήλθε δι' ἑτέρας συναγωγῆς τῶν ὑδάτων τῆς διώρυχος καὶ ἐξῆλθεν ἐνώπιον πραγματικῆς ἐξοχῆς, ἔνθα νέον θέμα παρέστη εἰς τὰ ὄμματά μου.

Φθάσας εἰς τὸ τέμα τοῦ ταξειδίου μου ἀπεβιάσθην, σταθεῖς δὲ ἐπὶ μικρὸν, παρετήρουν τὸ ἀτμόπλοιο ἀναχωροῦν. Ἀκολουθῶς ἔλαβον τὴν πρὸς τὸ περιλάλητον Broek ἄγουσαν, ἣτις περιωρίζετο ἀριστερόθεν μὲν ὑπὸ διώρυγος, δεξιόθεν δὲ ὑπὸ φογῆς χαμηλῆς. Ἐδέησε νὰ περιπατήσω ἐπὶ μίαν ὥραν. Ἡ ἐξοχὴ ἦτο χλωδῆς ὑπὸ μυρίων διασχιζομένη μικρῶν διωρύγων, κεκαλυμμένη διὰ συμπλεγμάτων δένδρων καὶ ἀνεμομύλων, καὶ σιωπηρὰ ὡς ἀπέραντος πεδιάς. Ὁραϊόταται δαμάλεις λευκαὶ καὶ μέλαιναὶ ἐπλανῶντο ἢ ἀνεπαύοντο ἐπὶ τῆς ὄχθης τῶν διωρύγων, χωρὶς ὑπ' οὐδενὸς νὰ τηρῶνται. Ἐντὸς δὲ τῶν δεξαμενῶν νῆσσοι καὶ χῆνες ὡς κύκνοι λευκαὶ ἐκολύβων, καὶ τῆδε κάκεισε μικρὰ ἰέμβοι κινούμεναι διὰ τῆς κόπης ὑπὸ χωρικῶν διωλίθαινον ἐπὶ τῶν διωρύγων μεταξὺ τῶν λιμνῶν. Ἡ εὐρεῖα αὕτη πεδιάς, ἐμψυχομένη ὑπὸ τῆς βραδείας καὶ ἀφώνου ταύτης ζωῆς, μοὶ ἐνέπνεε τοσοῦτον γλυκὺ αἰσθημα γαλήνης. Ὡστε ἡ ἡδυτέρα μουσικὴ θὰ μὲ ἐτάραττεν, ὡς θόρυβος ὀχληρός.

Καίτοι πρὸ ἡμισείας ἤδη ὥρας ἐπορευομένη καὶ δὲν διέκρινον εἰσέτι εἰμὴ τὴν κορυφὴν τοῦ κωδωνοστασίου τοῦ Broek, ἤρχισα ὅμως νὰ διαβλέπω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ σημεῖα ἀναγγέλλοντα τὴν γεινίαισιν χωρίου.

Ἡ ὁδὸς διήρχετο ἐπὶ προχώματος, εἰς οὗ τὴν πλευρὰν ὑψοῦντο οἰκίαι τινές. Μία τῶν οἰκιῶν τούτων, ξυλίνη καλύβη, ἧς ἡ στέγη μόλις ἐφθάνεν εἰς τὸ ὕψος τοῦ δρόμου, ἀγροίκως ὠκοδομημένη, ἐτοιμόρροπος καὶ κεκλιμένη, ἀληθῆς ζῶων φωλεὰ, εἶχεν ἐν τούτοις μικρὸν παράθυρον, κεκοσμημένον διὰ λευκοῦ παραπετάσματος, ὕπερ ἦν προσδεδεμένον ἐξ ἑνὸς μόνον μέρους διὰ κυανῆς ταινίας, διὰ μέσου δὲ τῶν ὑέλων αὐτῆς ἐφαίνετο μικρὰ τράπεζα κεκαλυμμένη ὑπὸ κυπέλλων, ποτηρίων, ἀνθῶν, καὶ λαμπρῶν παιγνιδίων, ὡς τὰ ἐκτιθέμενα ἀντικείμενα.

Τὴν οἰκίαν ταύτην μόλις παρακάμψας, βλέπω δύο πησάλους ἐμπεπηγμένους ἐν τῇ γῇ ὅπως δοποβαστάζωσι φράκτιν, ἀμφοτέρους κεχρωματισμένους κυανῶ χρώματι μετὰ λευκῶν βραδῶσεων, ὡς οἱ διὰ σημασιῶν κοσμοῦμενοι ἱστοί, οὓς ἀνεγείρουσι κατὰ τὰς δημοσίους ἐορτάς. Ὀλίγον ἀπωτέρω εὐρίσκα ἑτέραν ἀγυροσκεπὴ καλύβην, πρὸ τῆς ὁποίας εἰσὶν ἐκτεθειμένοι μικροὶ κάδοι, θρακίνα, ξύστραι, πτύα, λίσγοι, ἐκάστου τῶν δογῶν τούτων ὄντος κεχρωματισμένου ἐρυθροῦ, κυανοῦ, λευκοῦ, κιτρίνου μετὰ διαφόρων ἄλλων χρωμάτων, ὡς τὰ ἐργαλεῖα τῶν σχοινοβατῶν. Πραχωρῶν δὲ περαιτέρω βλέπω ἄλλας ἀγροτικὰς οἰκίας ἐχούσας ποικιλοχρούς κεράμους, θύρας ἐστιλβωμένας, παράθυρα ἐστολισμένα διὰ τριχά-

πτων, μικρῶν ταινιῶν, συρτῶν σιδηρῶν, μικρῶν κατόπτρων κινητῶν, καὶ ἄλλων κεραμαζένων παιγνιδίων.

Καθ' ὅσον προβίβω ἡ ζωηρότης καὶ ποικιλία τῶν χρωμάτων, ἡ καθαριότης, ἡ στιλπνότης, ἡ πομπώδης ἐπιθειξὶς ὄλονεν αὐξάνουσι. Παρατηρῶ παραπετάσματα κεντητὰ, ταινίας ῥοδοχρούς εἰς τὰ παράθυρα τῶν μύλων, ἀμάξια καὶ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ὧν ὁ σίδηρος ἀστράπτει ὡς ἄργυρος, ξυλίνας οἰκίας ἐστιλβωμένας, περιφράγματα καὶ κιγκλίδας ἐρυθρολεύκους, παράθυρα, ὧν αἱ ὕαλοι κοσμοῦνται κατὰ τὰ ἄκρα διὰ δύο ἢ τριῶν γραμμῶν ἐκ διαφόρων χρωμάτων, καὶ τελευταῖον, τὸ παραδοξότερον πάντων τῶν παραδόξων πραγμάτων, τοὺς κορμούς τῶν δένδρων κεχρωματισμένους δι' ἀνοικτοῦ κυανοῦ χρώματος ἀπὸ τῆς βάσεως μέχρι τῶν κλάδων.

Ὅπως γελῶν κατ' ἐμαυτὸν ἐκ τῶν ἀλλοκότων τούτων φαινομένων, φθάνω εἰς εὐρεῖαν δεξαμενὴν περιστοιχουμένην ὑπὸ πολλῶν δένδρων πυκνοφύλων. Ἐκείθεν τῶν δένδρων ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ὄχθης ὑψοῦται κωδωνοστάσιον. Βεβητάζω τὰ πάντα περὶξ ἑμοῦ, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο βλέπω ἢ παιδίον κατακείμενον ἐκτάθην ἐπὶ τῶν χόρτων. Τὸ ἐρωτῶ «Broeck»; αὐτὸ δὲ ἤρχισε νὰ γελᾷ καὶ ἀποκρίνεται «Broeck». Τότε παρατηρῶ κάλλιον καὶ βλέπω λάμποντα ἐν μέσῳ τῆς χλόης τῶν δένδρων χρώματα τοσοῦτον ζωηρὰ, διαφανῆ καὶ προσβάλλοντα καθ' ὑπερβολὴν τὴν ὄρασιν, ὥστε μοὶ ἐξέφυγεν ἐπιφώνημα ἐκπλήξεως.

Περιήλθον τὴν δεξαμενὴν, ἐπέβην ἐπὶ μικρᾶς γεφύρας λευκῆς, ὡς ἡ χιῶν, εἰσῆλθον ἐντὸς μικρᾶς ὁδοῦ καὶ θεωρῶ... Broeck! Broeck! Broeck! Τὸ ἀναγνωρίζω ἀμέσως. Ἀδύνατον νὰ ὑπάρχη ἀμφιβολία, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἦνε ἄλλο τι ἢ τὸ Broeck!

Φαντάσθητε ἄθροισμα οἰκίσκων κατεσκευασμένων ἐκ μεμασσημένου χάρτου ὑπὸ ὀκταετοῦς παιδίου, πόλιν ἰδρυμένην ἐντὸς ὑελοθήκης παιγνιοπωλείου τῆς Νυρσεβέργης, χωρίον κατεσκευασμένον χάριν θεατρικῆς παραστάσεως, ἐπὶ τοῦ σχεδίσματος κινεζικοῦ ριπιδίου, σύμπλεγμα παραπηγμάτων σχοινοβατῶν πλουτησάντων, ὄμιλον μικρῶν ἐξοχικῶν οἰκιῶν, οἰκοδομηθειῶν ὅπως χρῆσιμῶσιν ὡς θέατρον τῶν ἀνδρεικέλων ὑποθέσαστε τὴν φαντασίαν Ἀνατολίτου νεναρκωμένου ἀπὸ ὀπιον, πρᾶγμα τι ὕπερ μεταφέρει ταῦτοχρόνως τὸν νοῦν ἡμῶν εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, εἰς τὰς Ἰνδίας, εἰς τὴν Ταρταρίαν, εἰς τὴν Ἑλβετίαν, εἰς τὸν ἀρχαῖον ρυθμὸν τοῦ rococo-Pompadour καὶ τῶν ἐκ ζαχαρέως οἰκοδομῶν, ὡς οἱ ζαχαροπλάσται ἐκθέτουσιν ἐν τοῖς καταστήμασιν αὐτῶν, κρᾶμα βαρβαρότητος, εὐγενείας, οἰήσεως, λεπτότητος, ἀφελείας, ἀνοησίας, ὕπερ προσβάλλει τὴν καλαισθησίαν, προκαλεῖ τὸν γέλωτα καὶ θέλγει ἐνταῦθ. Φαντάσθητε τέλος τὴν μᾶλλον παιδαριώδη παραδοξότητα, εἰς ἣν δύνα-

ταί τις νά δώση τὸ ὄνομα χωρίου, καὶ θά ἔχητε ἰδέαν τινά, εἰ καὶ λίαν ἐπι ἀμυδρὰν, τοῦ Broeck.

Ἄπασαι αἱ οἰκίαι περιτοιχοῦνται ὑπὸ κηπιρίου χωριζομένου ἀπὸ τῆς ὁδοῦ διὰ κιγκλίδων κυανοῦ χρώματος ἀνοικτοῦ ἐν εἶδει περιβόλου ἢ περιφράγματος μετὰ ξυλίνων σφαιρῶν, μήλων καὶ πορτοκαλλίων ἐπὶ τῆς αἰχμῆς ἐκάστου πεταύρου. Αἱ ὁδοί, διερχόμεναι διὰ μέσου τῶν ἐπιρμημένων κιγκλίδων, εἰσὶ στενωτάται καὶ ἐστρωμέναι διὰ μικρῶν πλακῶν διαφόρων χρωμάτων, συνηρμοσμένον οὕτως ὥστε νά ἀποτελῶσι πᾶν εἶδος σχεδίων. Μακρόθεν θά ἔλεγέ τις ὅτι αἱ ὁδοί εἰσὶ κεκαλυμμένοι ὑπὸ τουρκικῶν ταπήτων.

Αἱ οἰκίαι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ξύλιναί καὶ μικρόταται, μὴ ἔχουσαι εἰμὴ ἐν ἰσόγειον πάτωμα, εἰσὶ βεβαμμένοι διὰ χρώματος ῥοδίνου, μέλανος, φαιοῦ, πορφυροῦ, κυανοῦ βαθέος, πρασίνου ὡς ἡ χλόη τῶν βουνῶν. Ἡ στέγη αὐτῶν εἶνε κεκαλυμένη διὰ κεράμων, στιλβωτῶν καὶ διατεταγμένων ἐν εἶδει δικτύου. Ἐχουσιν ἀγωγούς, κεκοσμημένους διὰ ξύλου κεκομμένου ἐν εἶδει *dartéellas*, προσόψεις ἀποληγούσας εἰς ὀξὺ μετὰ μικρᾶς ταινιοειδοῦς σημαίας εἰς τὴν κορυφήν, ἢ μετὰ μικρᾶς λόγχης, ἢ μετὰ πράγματός τινος ὁμοιάζοντος πρὸς ἀνθοδέσμην, παράθυρα μετὰ κυανῶν ἢ ἐρυθρῶν ὑέλων καλυπτομένων διὰ παραπετασμάτων, κεντημάτων, ταινιῶν, κροσσῶν, θυσσάνων καὶ διαφόρων παιγνιδίων, θύρας ἐζωγραφημένας καὶ κεχρωσμένας, ὧν ὑπέκεινται παντοσεῖθ' ἀνάγλυφα παριστῶντα ἄνηθ, ἀγαλμάτια καὶ τρόπαια, ὧν ἐν μέσῳ ἀναγινώσκει τις τὸ ὄνομα καὶ ἐπιτήδεμα τοῦ ἰδιοκτῆτου.

Ἄπασαι σχεδὸν αἱ οἰκίαι ἔχουσι δύο θύρας, τὴν μὲν ἔμπροσθεν, ἀνοιγομένην κατὰ τὰς ἐπισημούς μόνον περιπτώσεις τοῦ βίου, οἷον κατὰ τὰς γεννήσεις, τὸν θάνατον καὶ τοὺς γάμους, τὴν δὲ ὕπισθεν χρησιμεύουσαν διὰ τὴν καθημερινὴν εἴσοδον καὶ ἐξοδον.

Οἱ κῆποι δὲν εἶνε ἤττον παράδοξοι τῶν οἰκιῶν. Νομίζει τις αὐτοὺς δημιουργηθέντας διὰ νόμους. Αἱ δενδρόφυτοι δίοδοι αὐτῶν μόλις ἔχουσι ἱκανὴν εὐρυχωρίαν, ὥστε νά δύναται τις νά θέσῃ τοὺς πόδας. Διὰ τῶν δύο βραχιόνων δύναται τις νά περιβάλῃ τὰ ὑψώματα τῶν ἀνθέων, αἱ σκιαδὲς μόλις δύναται νά περιλαμβάνωσι δύο ἄτομα μικροῦ παραστήματος συνεσφιγμένα, οἱ ἐκ μύρτων φράκται δὲν φθάνουσιν εἰς τὰ γόνατα τετραετοῦ παιδίου. Μεταξὺ τῶν ἀψίδων καὶ ὑψωμάτων τούτων ὑπάρχουσι μικρὰ διώρυγες, ἱκαναὶ μόνον ὅπως βλέπωσιν ἐν αὐταῖς χάρτιναι λέμβοι. Καὶ ὅμως βλέπει τις ξυλινὰς γερφίρας, (ἀνωφελῆς παιδιὰ), μετὰ μικρῶν στηλῶν καὶ κεχρωματισμέναι, δεξάμεναι τοσοῦτον μεγάλας ὅσον τὸ μέγεθος λουτήρος, ἐν αἷς ὑπάρχει λέμβος κατέχουσα ἅπαντα σχεδὸν τὸν χώρον καὶ προσδεδεμένη δι' ἐρυθρᾶς ταινίας εἰς πάσσαλον ἀνοικτοῦ κυανοῦ χρώματος. Ἐνταῦθα προσθετόν μι-

κρᾶς κλίμακας, μικροῦς λαχνοκῆπους, μικρᾶς θύρας, μικρᾶς κιγκλίδας, ἅπερ ἅπαντα δύναται τις νά καταμετρήσῃ διὰ τῆς χειρὸς, νά ὑπερπηδῆτῃ δι' ἐνὸς ἄλματος, καὶ νά βίβῃ εἰς τὸν ἄερα δι' ἐνὸς γρόνθου. Πέρις τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν κήπων ὑψοῦνται δένδρα ἐν σχήματι ριπιδίων, δισκῶν, τραπεζίων, ὧν οἱ κορυφαὶ εἰσὶ βεβαμμένοι κυανόλευκοι, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ὑπάρχουσι ξύλινα καλύβαι διὰ τὰ κατοικίδια ζῶα, πεποικιμένα, γεγλυμμένα καὶ ἐπίχρῳσοι, ὡς τὸ μέγαρον τοῦ θεάτρου τῶν ἀνδραιοκέλων.

Ἄφου ἔρριψα ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν πρώτων οἰκιῶν καὶ κήπων, εἰσῆλθον εἰς τὸ χωρίον. Οὐδὲ μία ψυχὴ ζῶσα ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ, οὔτε ἐν ταῖς ὁδοῖς, οὔτε εἰς τὰ παράθυρα. Αἱ θύραι ἅπασαι ἤσαν κλεισταί, τὰ παραπετάγματα τῶν παραθύρων καταβιβασιέναι, αἱ διώρυγες ἔρημοι, αἱ λέμβοι ἀκίνητοι. Τὸ χωρίον τυγχάνει οὕτω πως ἐκτισμένον, ὡς οὐδέποτε δύναται νά ἴδῃ τις πλεόν τῶν τεσσάρων ἢ πέντε οἰκιῶν ἐνταύτῳ. Καθ' ὅσον προχωρᾷ τις μίαν μὲν κρύπτεται, ἄλλη δὲ προβάλλει λαθραίως καὶ τρίτη ἀποκαλύπτεται ὀλοσχερῶς. Πανταχόθεν μεταξὺ τῶν κορυφῶν τῶν δένδρων ἐμφανίζονται καὶ ἀφανίζονται ἐναλλάξ γορμαὶ καὶ σημεῖα ζωηροτάτων χρωμάτων, τοῦθ' ἅπερ παράγει τὴν ἐντύπωσιν στρατοῦ ἐκ προσωπιδοφόρων περιπλανώμενων, οἵτινες παίζουσι τὸν κρυπτόν. Εἰς πᾶν βῆμα ἀνακαλύπτει τις νέαν μικρὰν θεατρικὴν ἄποψιν, νέαν παράδοξον συνδυασμὸν χρωμάτων, νέαν ἰδιοτροπίαν, νέαν ἀφορητὴν γέλωτος.

Βλέπων τις τὰς οἰκίας ταύτας, θά ἔλεγεν ὅτι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν αἱ θύραι αὐτῶν θέλουσι δώσει ἐξοδον εἰς πληθὺν ἡλιθίων, κρατούντων τουρκικὰ κύμβαλα καὶ τύμπανα, ὡς οἱ διὰ τῶν μουσικῶν τῆς Βαρβαρίας ὄργάνων κορυθαντιῶντες. Ὁ βαδίζων πεντήκοντα βήματα περιέρχεται οἰκίαν, διέρχεται γέφυραν, κῆπον, ὁδὸν καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὸ σημεῖον ἐξ οὗ ὤρμηθη. Ὁ παῖς φαίνεται σοὶ ἀνὴρ, ὁ δὲ ἀνὴρ γίγας. Τὰ πάντα εἰσὶ μικρὰ, μεμετρημένα ὡς διὰ διαθήτου, λελεπτυσμένα, κεχρωματισμένα, ἀντιγεγορμαμένα, παραμεμορφωμένα καὶ παιδαριώδη.

Κατ' ἀρχὰς σοὶ ἐπέρχεται ὁ γέλωσ, ἀκολούθως σὲ κυριεῖται ὁ θυμὸς, σκεπτόμενον ὅτι οἱ τοῦ χωρίου τούτου κάτοικοι ἴσως πιστεύουσιν ὅτι τοὺς θαυμάζεις. Ἡ γελοιογραφία αὕτη σοὶ ἀποβάνει ἐπὶ τέλους βδελυκτὴ. Θά ἤθελες νά ὀνομάσῃς ζῶα ὄλους τοὺς ἰδιοκτῆτας τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, καὶ νά πείσῃς αὐτοὺς ὅτι τὸ περίφημον αὐτῶν Broeck εἶνε αὐτόχρομα ὕβρις κατὰ τε τῆς τέχνης καὶ τῆς φύσεως, καὶ ὅτι αὐτοὶ οὔτε καλαισθησίαν, οὔτε κρίσιν ὀρθὴν ἔχουσιν. Ἄλλ' ἀφοῦ ἀνακουφίσῃς τοιοῦτοτρόπως τὴν ὀργὴν σου δι' ὕβρεων, ἀρχίζεις πάλιν νά γελάς, ὁ δὲ γέλωσ ἐπὶ τέλους ὑπερσχύει.

Ἄφου ἐπλανήθην ἐπὶ τινα χρόνον χωρὶς νά

συναντήσω τινά, μοι ἐγεννήθη ἡ ἐπιθυμία νὰ ἴδω τὸ ἐσωτερικὸν οἰκίας τινός. Ἐνῶ παροστήρουν περίξ ἐκζητῶν φιλόξενόν τινα ψυχὴν, ἤκουσα νὰ μὲ φωνάζωσι· «Κύριε». Στρέφω καὶ βλέπω γυναῖκα ἐπὶ τοῦ κατωφλίου θύρας τινός, ἡ δὲ γυνὴ αὕτη μὲ ἐρωτᾷ δειλῶς· «—Θέλετε νὰ παρατηρήσετε καμμίαν οἰκίαν;

— Μάλιστα, εἶπον. Ἡ γυνὴ ἀφίνει τὰ πέδιλά της ἐπὶ τοῦ κατωφλίου, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου, καὶ μὲ εἰσάγει. Ἦτο πτωχὴ χήρα, ὡς μοι εἶπεν εὐθύς, ἀμα εἰσῆλθουμιν, μὴ ἔχουσα εἰμὴ ἐν μόνον δωματίον. Πλὴν τί δωματίον! Τὸ ἔδαφος ἐκαλύπτετο ὑπὸ καθαρωτάτων ψιφθῶν, τὰ ἐπιπλα εἶχον τὴν στιλπνότητα τῆς ἐβένου· αἱ λαβαὶ τοῦ ἱματιοφυλακείου, τὰ σίδηρα τοῦ κιβωτίου, οἱ θριγκοὶ μικροῦ ἀρμαρίου, οἱ ἤλοι τῶν καθισμάτων, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τῷ τοίχῳ ἐμπεπηγμένων, πάντα ταῦτα ἐφαίνοντο ἀργυρᾶ.

Ἡ ἐστία ἦτο αὐτόχρομα νάτσικος· οἱ τοῖχοι αὐτῆς ἦσαν ἐκ μικρῶν τετραγώνων πλακῶν ἐκ πορσελάνης χρωματιστῶν καὶ τοσοῦτων καθαρῶν, ὥστε ἐφαίνοντο ὡς μηδέποτε προσβληθεῖσαι ὑπὸ τοῦ καπνοῦ. Ἐπὶ μικρᾶς τραπέζης ὑπῆρχον μελανοδοχεῖον χάλκινον, σιδηροῦς γραφιδοφόρος καὶ τινα εὐτελῆ κοσμήματα, ἅπερ ἤθελον βεβαίως ἐπισύρει τὴν προτοχὴν ἐν τῇ ὑελοθήκῃ χρυσοχόου.

Παντοῦ ὅπου τὰ βλέμματά μου ἐφέροντο, ἔβλεπον ἀντικειμένον τι στίλβον. Μὴ ἴδων κλίνην, ἠρώτησα τὴν ἀγαθὴν γυναῖκα ποῦ ἐκοιμᾶτο. Ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως προσήγγισεν εἰς τοῖχον τινά, καὶ ἠνέωξε τὰ δύο φύλλα θύρας κεκορμμένης διὰ ταπήτων. — Ἡ κλίνη ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ, ὡς ἐν ἀπάσαις ταῖς ἄλλαις, κατέχει κοίλωμά τι ἐν τῷ τοίχῳ ὡς εἶδος πικστοῦ, καὶ συνίσταται ἐξ ἐνός στρώματος μαλακοῦ καὶ ἐνός ἀχυροστρώματος τεθειμένων ἐπὶ τοῦ κατωτέρου μέρους αὐτοῦ τοῦ τοίχου, ἄνευ σανίδων κλίνης. Τοῦτο δυνατὸν νὰ ἦνε ἀναπαυτικὸν ἐν καιρῷ χειμῶνος, ἀλλὰ τὸ θέρος θὰ κινδυνεύῃ νὰ πάθῃ ἐξ ἀσφυξίας ὁ ἐν τοιαύτῃ κατακλινόμενος θέσει.

Ἡ γυνὴ αὕτη μοι ἐπέδειξε τὰ ἐργαλεῖα, ἅτινα ἐχρησίμευον αὐτῇ διὰ τὴν καθαριότητα. Ἦσαν δὲ τόσα, ὥστε ἠδύνατό τις νὰ στολίσῃ δι' αὐτῶν ὀλόκληρον ἐργαστήριον, σάρωθρα, ξύστρι, μικρὰ ψήκτρα, πινακόπανα, φουρνόπανα, πύα, ῥάβδοι, ξύστρι τῶν ἀλόγων, σάρωθρα ἐκ πτερῶν, νιτσικὸν ὀξύ, κόνις πρὸς καθαρισμὸν τῶν ὑέλων, ἄλλη κόνις ἐρυθρὰ διὰ τὰ μαγειρικὰ σκεῦη, ἀνθρακόνικος διὰ τὰ χάλκινα ἀγγεῖα, συμύρις διὰ τὸν σίδηρον, καὶ τὸ πάντων γελοιοδέστατον, μικρότατα τεμάχια ξύλου, ὅπως δι' αὐτῶν ἀνασύρωσι τὰ μεταξὺ τῆς συναρμογῆς τῶν πλακῶν πίπτοντα μικροσκοπικὰ ἄχυρα.

Μοὶ μετέδωκε δὲ περιεργοτάτας λεπτομερείας ἀφορώσας εἰς τὴν περὶ τὴν καθαριότητα μανίαν, ἥτις κατέστησεν ὀνομαστὸν τὸ χωρίον Broeck

ἐν Ὀλλανδίᾳ. Οὐ πρὸ πολλοῦ ἀνεγίνωσκε τις ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ χωρίου τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν· Πρὸ ἡμετέρας τὴν δόουιν τοῦ ἡλίου εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται νὰ καπνίσῃ ἐν τῷ χωρίῳ Broeck ἐκτός διὰ καπνοσφίγγος ἐρούσης σκέπασμα, ὅπως μὴ διασκορπίζηται ὁ καπνός, ὅταν δὲ διέρχηται τις τὸ χωρίον μεθ' ἑαυτοῦ, ὀφείλει νὰ μὴ μὲν ἔριππος, ἀλλὰ νὰ ὀδηγῇ τὸ ζῶον περὶ.

Ἀπηγορεύετο ἐπίσης ἡ διὰ τοῦ χωρίου διέλευσις ἀμάξης ἢ προβάτων ἢ δαυμάλεων, ἢ παντὸς ἄλλου ζώου δυναμένου νὰ μολύνῃ τὴν δημοσίαν ὁδόν. Ἡ ἀπαγορεύσις αὕτη δὲν ὑφίσταται μὲν πλέον, πλὴν τὰ ἀμάξια καὶ τὰ ζῶα περικάμπουσι καὶ νῦν τὸ χωρίον ὡς ἐκ τῆς ἰσχύος τῆς ἕξως.

Ὑπῆρχον ἐνώπιον ὅλων τῶν οἰκιῶν καὶ ὑπάρχουσι καὶ σήμερον ἀκόμη πρὸ πολλῶν θυρῶν λίθινα σιελοδοχεῖα, ἐν οἷς οἱ καπνίζοντες ἔπτουον ἐκ τοῦ ὕψους τῶν παραθύρων. Ἡ ἕξις τοῦ νὰ μένωσιν ἀνυπόδητοι ἐντὸς τῶν οἰκιῶν παραμένει εἰσέτι ἐν πλήρει ἰσχύϊ, εἰς τρόπον ὥστε βλέπει τις πέδιλα καὶ υποδήματα παντὸς εἴδους συσσωρευμένα πρὸ πασῶν τῶν θυρῶν. Διηγοῦνται ὅτι ἐξεγέρσει τοῦ λαοῦ ἐγένοντο πολλάκις ἐν Broeck κατὰ ξένων, ὡς σπειρώντων εἰς τὰς ὁδοὺς πυρῆνας κερασιῶν. Ἡ διήγησις αὕτη εἶνε μῦθος βεβαίως· τὸ ἀληθές ὅμως εἶνε ὅτι ὅταν κάτοικός τις τοῦ Broeck ἴδῃ πίπτον φύλλον ἢ ἄχυρον, ὅπερ ὁ ἀνεμος ῥίπτῃ πρὸ τῆς οἰκίας του, τὸ συλλέγει ἀμέσως καὶ τὸ ῥίπτει εἰς τὴν διώρυγα.

Λέγεται πρὸς τούτους, προσέθηκεν ἡ ἀγαθὴ αὕτη γυνὴ, ὅτι μεταβαίνουνσιν εἰς ἀπόστασιν πεντακοσίων βημάτων ἐκτὸς τοῦ χωρίου ἵνα καθαρίσωσι τὰ πέδιλά των, ὅτι ὑπάρχουσι παῖδες πληρωνόμενοι ὅπως φυσῶσι τετράκις τῆς ἡμέρας τὰς πλάκας τῆς ὁδοῦ, καὶ ὅτι εἰς τινὰς οἰκίας φέρουσι τοὺς ξενιζομένους ἐπὶ τῶν χειρῶν, ὅπως μὴ ῥυπάνωσι τὸ πάτωμα. Πλὴν ταῦτα εἶνε ἴσως παραμύθια, καὶ πιθανώτατον εἶνε ὅτι οὐδόλως ἔχονται ὑποστάσεις.

Ἐν τούτοις, πρὶν μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ ἐξέλθω, μοὶ διηγήθη ἀνέκδοτον, ὅπερ ἐὰν ἠλήθευς, θὰ καθίστα σχεδὸν πιστευτὰς τὰς τοιαύτας παραδοξότητας. «Ἡ μανία τῆς καθαριότητος, μοὶ εἶπεν, εἶχε φθάσει ποτὲ μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ, ὥστε αἱ γυναῖκες τοῦ Broeck παρημέλουν καὶ αὐτὰ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν καθήκοντα, ἵνα τρίβωσι μόνον καὶ πλύνωσιν. Ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου, ἀφοῦ ἐξήντησεν εἰς μάτην ἅπαντα τὰ μέσα τῆς πειθοῦς ὅπως ἄρῃ τὸ σκάνδαλον τοῦτο, κατέφυγεν εἰς ἕτερον στρατήγημα. Ἐποίησε μακρὰν διδαχὴν, καθ' ἣν εἶπεν ὅτι ἡ Ὀλλανδὴ γυνὴ ἡ ἐκπληρώσασα πιστῶς τὰ πρὸς τὸν θεὸν καθήκοντά της ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῆς, θὰ εὖρῃ ἐν τῇ μελλούσῃ οἰκίᾳ πλήρη ἐπίπλων, ἐργαλείων παντὸς εἴδους

και πολυτιμοτάτων κοσμημάτων. Ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ ἠδύνατο νὰ τρίβῃ, νὰ σαπωνίζῃ καὶ νὰ καθαρῖζῃ αἰώνως, χωρὶς νὰ παρακωλύηται ὑφ' οἰασθήποτε ἄλλης ἐνασχολήσεως. Ἡ εἰκὼν τῆς ὑψίστης ταύτης ἀμοιβῆς, ἡ σκέψις τῆς ἀπείρου ταύτης εὐδαιμονίας, ἐνέπνευσε τοσοῦτον ἔνθεον ζῆλον καὶ τηλικαύτην εὐσέθειαν εἰς τὰς γυναῖκας τοῦ Broeck, ὥστε ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκεῖνης ὑπῆρξαν πάντοτε πρόθυμοι περὶ τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν ἀσκήσεις καὶ οὐδέποτε πλέον ἔλαβον ἀνάγκην πρὸς τοῦτο ἰσχυρὰς προτροπῆς.

Καὶ ὅμως οὔτε εἰς τὴν μανίαν ταύτην, οὔτε εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν φαντασιοπληξίαν, ἦν περιέργραφά, ὀφείλει τὴν οἰονεὶ διατηρητότητα αὐτοῦ τὸ εἰρημένον χωρίον. Αὕτη προέρχεται κυρίως ἐξ ἀλλοκότητος τύπων καὶ ἐθίμων, ἧς ἀπέναντι εἶνε μὴδὲν σχεδὸν τὸ φαινόμενον σήμερον.

Ὅπως πεισθῇ τις περὶ τούτου, ἀρκεῖ νὰ ἐπισκεφθῇ οἰκίαν τινὰ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου κειμένην καὶ εἰς τοὺς ξένους προσιτήν. Εἶνε ἐντελὲς πρότυπον τῶν ἀρχαίων οἰκιῶν, ἐπιμελῶς διατηρούμενον ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτῆτου αὐτοῦ ὡς ἱστορικὸν μνημεῖον παρελθούσης μανίας. Τὸ ἐξωτερικὸν τῆς ἐν λόγῳ οἰκίας δὲν διαφέρει τῶν λοιπῶν εἶνε παράπηγμα ἀνδρεικέλων. Ἄλλὰ τὸ θαυμαστὸν αὐτῆς μέρος εἶνε τὰ δωμάτια καὶ ὁ κήπος.

Αἱ μικρόταται αὐτῆς αἰθουσαι εἶνε τόσα παζάρια, ὧν ἕναστον θὰ ἀπῆται δόλοκληρον τόμον ὅπως περιγραφῆ. Ἡ ὀλλανδικὴ μανία τοῦ ἐπισωρεύειν ἀντικειμένα ἐπὶ ἀντικειμένων καὶ ἐπιζῆτεῖν τὸ καλὸν καὶ κομψὸν ἐν τῇ ὑπερβολῇ τῶν μᾶλλον δυσαναλόγων καὶ ἀσυναρτήτων κοσμημάτων, ἀναδιβάτῃται ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ ἰδεώδους τοῦ γελοίου. Βλέπει τις ἀγάλματα ἐκ πορσελάνης ἐπὶ τῶν ἀρμαρίων, κυαθίσκουσ καὶ ζαχαροδοχεῖα κινεζικὰ ἐπὶ τῶν τραπέζων, καὶ ὑποκάτω μάλιστα αὐτῶν, δίσκουσ ἀνηρτημένους ἐκ τῶν τοίχων καὶ διήκοντας ἀπὸ τῆς ὀροφῆς μέχρι τοῦ πατώματος, ὠρολόγια, ὠὰ στρουθοκαμήλων, μικρὰς λέμβους, πλοῖα, ὄστρακα, ἀγγεῖα, πινάκια, κύπελλα προσηρτημένα καὶ κεκρυμμένα εἰς πᾶσαν γωνίαν, εἰκόνας συγκεκλιμένας ἐκ προσώπων, ἅπερ μεταβάλλουσι σχῆμα κατὰ τὴν διάφορον ἐξ ἧς παρατηροῦνται ἄποψιν, ἀρμάρια πλήρη ἑκατοντάδων παιγνιδίων, κοσμηματα ἄνευ ὀνόματος, εἰκονογραφίας ἄνευ ἐνοίας, σωρεῖαν ἀλλόκοτον, ἐξωτερικὴν λάμπην καὶ ἀσυμφωνίαν χρωμάτων, ἔλλειψιν καλαισθησίας μετὰ τσαύτης βαρβάρου ἀφελείας, ὥστε αἰσθάνεται ταυτοχρόνως εὐχαρίστησιν καὶ ἀποστροφὴν ὁ παρατηρῶν αὐτά.

Ἄλλ' ὅλας ταύτας τὰς μωρίας ὑπερκακοντίζει μεγάλως ἡ θέα τοῦ κήπου. Ἐδῶ μὲν βλέπει τις ἐν αὐτῷ γεφύρας ἐξευγμένους πρὸς τὸ φαινόμενον ἐπὶ ὀχετῶν ἐχόντων μόλις τὸ πλάτος χειρὸς, σπῆλαια καὶ μικροὺς καταρράκτας ἔ-

χοντας τὸ μέγεθος τῶν παιδικῶν παιγνίων, μικρὰς ἀγροτικὰς ἐκκλησίας, ναοὺς ἑλληνικοὺς, κιόσκια κινεζικὰ, Ἰνδικὰς παγόδας, ἀγάλματα κεχρωματισμένα, μικρὰς κούκλας, ὧν αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες ἐπίχρυσοι, ἐξερχόμενας ἐκ κανίστρων ἀνθέων, νευρόσπασα φυσικοῦ μεγέθους, ἀρμάρια ἀνοιγόμενα ἅμα τῇ προσψάψει ἐλατηρίου, καὶ παρουσιάζοντα ἀνδρείελα καθήμενα ἐν τῇ τραπέζῃ, μικρὰς δεξαμενάς, ἐν αἷς πλέουσι κύβοι καὶ χῆνες ἐκ λευκοσιδήρου, ἀνθῶνας, ὧν τὸ ἔδαφος καλύπτεται διὰ μωσαϊκοῦ ἐξ ὀσράκων μεθ' ὠραίου ἀγγείου ἐκ πορσελάνης ἐν τῷ μέσῳ, δένδρα παριστώμενα ἀνθρωπίνοισ μορφὰς, πυκνοὺς θάμνους κεκομμένους ἐν σχήματι κωδωνοστασίων, μικρῶν ἐκκλησιῶν, πλοίων, χιμαιρῶν, ταῶν περυσιωμένων, καὶ παιδιῶν ἐκτεινόντων τοὺς βραχίονας, στενάς διόδους, σιαδάς, περυγία, δεινδροστοιχίας, ἄνη, φυτὰ, τὰ πάντα βεβαίως, παραπεποιημένα, ἐκτετραμμένα, νενοθευμένα, συνεστραμμένα. Ἰδοὺ τί ἦσαν ἄλλοτε ἅπασαι αἱ οἰκίαι καὶ ὅλοι οἱ κήποι τοῦ Broeck.

Ἄλλὰ σήμερον δὲν ἤλλαξε μόνον ἡ ὄψις τοῦ χωρίου κατὰ μέγα μέρος, ἀλλὰ καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ. Τὸ Broeck ἔφερον ἄλλοτε τὸ ὄνομα χωρίου τῶν ἑκατομμυριοῦσαν, καθόσον πάντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἦσαν πλούσιοι ἔμποροι, ἀποσυρόμενοι εἰς αὐτὸ ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν ἐρημίαν καὶ εἰρήνην.

Βαθυμῆδον ἡ ἀνία, τὸ γελοῖον, εἰς δ' αἱ οἰκίαι καὶ αὐτοὶ οὗτοι ἦσαν ἐκτεθειμένοι, ἡ ὀχληρότης τῶν περιηγητῶν, τὰ θέληγτρα εὐαρεστοτέρων διαμονῶν, ἀφῆρσαν ἐκ τοῦ Broeck ὅλας σχεδὸν τὰς πλουσίας οἰκογενείας. Ἄλλ' ὁ μικρὸς τῶν πιστῶν ἀριθμὸς βλέπων σβεννυμένην καθ' ἑκάστην τὴν τσαῦτικα παιδαριώδη θαύματα παραγαγοῦσαν ἄμιλλαν δὲν ἐσκέφθη πλέον νὰ δημιουργήσῃ νέα, ἀλλ' ἀφῆκε τὰ ἀρχαῖα νὰ καταπέσωσιν εἰς ἐρείπια, ἢ νὰ ἐξαφανισθῶσιν.

Σήμερον τὸ Broeck ἔχει περὶ τοὺς χιλίους κατοίκους, ὧν τὸ μέγιστον μέρος κατασκευάζει τυρὸν, οἱ δὲ λοιποὶ εἶσιν ἐργαστηριοῦχοι, μισθωτὰ γαιῶν ἢ τεχνῖται ζῶντες ἐκ τῶν προσόδων αὐτῶν.

Εἰ καὶ παρηκμακὸς, τὸ Broeck ἐπισκέπτονται ἀκόμη πάντες οἱ ξένοι οἱ ἐρχόμενοι ἐν Ὀλλανδίᾳ. Ἐν τινι δωματίῳ τῆς ἀνωτέρω περιγραφείσης οἰκίας ὑπάρχει μέγιστον βιβλίον περιέχον πολλὰς χιλιάδας ἐπισκεπτηρίων καὶ ἰδιογράφους ὑπογραφὰς προσώπων ὄλων τῶν χωρῶν. Τὸ βιβλίον τοῦτο διήλθον δόλοκληρον. Τὸ πλεῖστον τῶν ἐπισκεπτῶν εἶνε Ἄγγλοι καὶ Ἀμερικανοί. Ὀλίγους δὲ βλέπει τις Ἰταλοὺς, τοὺς πάντας εὐγενεῖς, καὶ ἐκ τῶν μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν ὀρμωμένους.

Μεταξὺ πολλῶν διασήμων ὀνομάτων εἶδον τὸ τοῦ Victor Hugo, τοῦ Walter Scott, τοῦ Γαμβέτα, τοῦ δραματοποιῦ Emile Augier. Μεταξὺ

δὲ τῶν ἐνηυλημάτων ὑ-άρχει ἐν πιστήριον, ὅπερ ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ῥωσσίας ἐδωρήσαντο εἰς τινὰ κάτοικον τοῦ Broeck, εἰς εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν φιλοξενίαν, ἣν παρέσχε τῷ 1864 τῷ μεγάλῳ δουκὶ Νικολάῳ Ἀλεξάνδρο-βιτς.

Ἐν τοῖς ἐνδόξοις ἐπισκέπταις τοῦ Broeck καταλέγονται ὡσάυτως ὁ τε αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας Ἀλέξανδρος καὶ ὁ μέγας Ναπολέων. Ἡ ἐπιχώριος παράδοσις ἀναφέρει ὅτι θελήσαντες ἀμφότεροι νὰ ἴδωσι τὸ ἐσωτερικὸν οἰκίας τινός, ὑπεχρεώθησαν πρὶν ἢ εἰσέλθωσι νὰ φορέσωσι χονδράς περικνημίδας μαλλίνας κημισθείσας ὑπὸ τῆς ὑπηρετρίας, ἵνα μὴ τὸ ἔδαφος τῆς οἰκίας ρυπανθῇ ὅπωςδήποτε ἐκ τῶν ὑποδημάτων των. Δὲν δύναμαι νὰ βεβαιώσω τὸ γνήσιον τῆς διηγήσεως ταύτης, γινώσκω ὅμως, ὡς ἀνέγνων, ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι τοῦ ταξειδίου τοῦ Ναπολέοντος ἐν Ὀλλανδίᾳ, ὅτι οὗτος δυστηρηστῆθη ἐν Broeck ἰδὼν τὰς ὁδοὺς ἐρήμους ἀνθρώπων, αὐτοὺς δὲ κλεισμένους ἐν ταῖς οἰκίαις των καὶ θεωμένους αὐτὸν ὅπισθεν τῶν ὑέλων, ὡς εἰ ἤθελον νὰ τὸν ἐπιβλέπωσι καὶ ἐμποδίσωσιν οὕτω ἀπὸ τοῦ νὰ ρυπάνῃ τὰς κιγκλίδας τῶν κήπων.

Καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωσήφ ὁ Β΄ ἐπισκέφθη τὸ Broeck, ἀλλὰ, καθ' ἃ διηγοῦνται, εἰς οὐδεμίαν οἰκίαν ἠδυνήθη νὰ εἰσέλθῃ, ἅτε μὴ ἐροδιασθεῖς διὰ συστατικῶν ἐπιστολῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὑπασπιστῆς τις ἐπέμνευε παρὰ τῷ κυρίῳ οἰκίας τινός· «Δὲν γνωρίζω παντάπασι τὸν αὐτοκράτορά σας, ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος τοῦ Broeck· καὶ ἂν ἦτο ἀκόμη καὶ ὁ δήμαρχος τοῦ Ἀμστελοδάμου αὐτοπροσώπως, δὲν θὰ ἐδεχόμην ποσὸς πρόσωπον, τὸ ὅποιον δὲν γνωρίζω».

Ἐπισκεφθεὶς τὴν οἰκίαν καὶ τὸν κήπον, εἰσηλθὼν ἐντὸς μικροῦ ἐστιατορίου, ἐνθα νεῖκτις ἄνευ πεδίλων, ἐνόησασα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὰ σχήματά μου. μοὶ ἔφερε τυρὸν τοῦ Edam, ὡς καὶ βούτυρον, ὧν ἕκαστον ἦν κεκαλυμμένον διὰ σκεπάσματος ἐκ πορσελάνης, ἐπροστατεύετο διὰ μικροῦ δικτύου ἐκ σύρματος καὶ ἐκρύπτετο ὑπὸ κεντητὸν καὶ κατάλευκον χειρόμακτρον. Ὑστερον συνοδευόμενος ὑπὸ παιδός, μεθ' οὗ συνεννοούμενη διὰ σχημάτων, μετέβην νὰ ἐπισκεφθῶ κτή-ματι.

Πλείστοι ἄνθρωποι, οἵτινες παρ' ἡμῶν φέρουσι μεταξωτὸν πῖλον καὶ χρυσοῦν ὠρολόγιον, στεροῦνται δωματίων οὕτω καθαρῶν καὶ διακεκοσμημένων ὡς τὰ βουστάσια τοῦ Broeck. Πρὶν ἢ εἰσέλθετε, σπογγίζετε τὰ ὑποδήματά σας ἐπὶ ψιᾶθου πρὸ τῆς θύρας ἐκτεινομένης. Ἐὰν τὸ λησμονήσητε, οὐδόλως στενοχωροῦνται ὅπως σὰς ἀνακαλέσωσιν εἰς τὴν τάξιν. Οἱ στάβλοι εἰσὶν ἐστρωμένοι διὰ πλίνθων διαφόρων χρωμάτων καὶ ἐκτάκτου καθαριότητος, τὰ παράθυρα αὐτῶν φέρουσι παραπετάσματα ἐκ μουσελίνης καὶ ἀνθοδοχεῖα. Αἱ φάνται εἰσὶ κεχρωματισμένα, αἱ

ἀγελάδες καθαρώταται, ἐκτεινόμεναι καὶ πλυ- μέναι.

Ὅπως ἀπομακρύνωσιν ἀπ' αὐτῶν πάντα ρύπον, ἀνασύρουσι τὴν οὐρὰν των διὰ σχοινοῦ ἀνηστημένου ἐκ τῆς στέγης. Ὅμοιος διερχόμενος διὰ τοῦ στάβλου παρασύρει ἀδιακόπως τὰς ἀκαθαρσίας. Ἐξαιρουμένων τῶν ὑπὸ τῶν κτηνῶν κατεχομένων τόπων οὐδαμοῦ βλέπει τις ἐν κάρφος ἢ μίαν κηλίδα. Ὁ ἀῆρ ἐν αὐτῷ τοσοῦτον εἶνε καθαρὸς, ὥστε κλείων τις τοὺς ὀφθαλμοὺς νομίζει ὅτι εὕρισκεται ἐντὸς αἰθούσης. Τὰ δωματία τῶν χωρικῶν, τὸ γαλακτοποιεῖον ἐνθα κατασκευάζεται τὸ βούτυρον, αἱ αὐλαὶ, ἡ παραμικρὰ γωνία, τὰ πάντα ἐν γένει εἰσὶν ἐπίσης καθαρὰ καὶ στίλβοντα.

Πρὶν ἢ ἀπέλθω αὐθις εἰς Ἀμστελοδάμον, περιῆλθον ἄπαξ ἔτι τὸ χωρίον. Προσεῖχον ὅπως κρούσω τὸ σιγάρον μου, ὅτε γυνή τις με χρυσοῦν διάδημα με παρεστήρει ἐκ τοῦ παραθύρου. Διήλθον διὰ δύο ἢ τριῶν λευκῶν γεφυρῶν, ὠήσασα διὰ τοῦ ποδὸς μικρὰς τινὰς λέμβους, ἔστην ὀλίγον πρὸ τῶν ἀστειότερων οἰκισμῶν, καὶ ἀκολουθῶς μὴ βλέπων κανένα μῆτε εἰς τὰς ὁδοὺς, μῆτε εἰς τοὺς κήπους, ἐπανάλαβον τὸν ἐρημικὸν δρόμον μου μετ' ὅτ' αἰσθημα τῆς θλίψεως, ἦν ἀφίνει ἐν τῇ καρδίᾳ πᾶσα μεγάλη περιέργεια ἱκανοποιουμένη.

Σ. Σ.

Καὶ αἱ ἐλάχισται στιγμαὶ ἔχουσι ἀξίαν, διότι ἡ καλὴ χρῆσις αὐτῶν τὰ μέγιστα συντελεῖ πρὸς ἐπίτευξιν σπουδαίων σκοπῶν· μία μόνη ὥρα καθ' ἐκάστην, ἀφαιρουμένη ἐξ ἀσκόπων ἀσχολιῶν, ἀρκεῖ ὅπως κατασταθῇ πᾶς ἄνθρωπος κοινῆς δια- νοίας ἀτόχος ἐπιστήμης τινός, ἐπίσης ἀρκεῖ ὅπως μεταβάλλῃ ἐντὸς δέκα ἐτῶν ἀμαθῆ ἄνθρωπον εἰς πεπαιδευμένον. Δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἄκαρπος ὁ πολῦτιμος χρόνος, οἱ δὲ καρποὶ του εἰσὶν ἡ αὐξήσις τῶν γνώσεων, ἡ καλλιέργεια ἐναρ- ρετου τινός ἀρχῆς καὶ ἡ ἐνίσχυσις καλῶν ἔξων. Ὁ ἱατρὸς Μάστων Γουὶδ μετέφρασε τὸν Λουκρέτιον μεταβαίνων ἐφ' ἀμάξης εἰς τοὺς ἀσθενεῖς του. Ὁ Δαχισσὸς, μέγας σφραγιδοφύλαξ τῆς Γαλ- λίας, συνέγραψε σοφὸν καὶ ὀγκῶδες βιβλίον, χρη- σιμοποιῶν τὰς ὀλίγας στιγμάς, αἵτινες παρέρ- χονται μετὰ τὴν εἰδοποίησιν ὅτι τὸ γεῦμα εἶνε ἔτοιμον καὶ πρὶν συναθροισθῶσιν ἅπαντες οἱ συν- δαιτυμόνες. Ὁ Μπούρριτ κατῳρώσας νὰ μάθῃ δε- καοκτῶ ἀρχαῖας καὶ νέας γλώσσας καὶ εἰκοσι- δύο εὐρωπαϊκὰς διαλέκτους, ἐνῶ εἰργάζετο ὡς σι- δηρουργός, ἤρνεϊτο δὲ τὴν δύναμιν τῆς εὐφυΐας, καὶ ἀπέδιδε τὰς προόδους του εἰς τὴν καλὴν χρῆ- σιν τῶν μεταξὺ ὠρισμένων ἀσχολιῶν διεσπαρμέ- νων στιγμῶν. Ἡ τοῦ πλοῦτου σπατάλη δύναται νὰ διορθωθῇ διὰ τῆς μελλούσης φειδοῦς, ἀλλὰ τίς δύναται νὰ εἴπῃ· «Θέλω ἀναπληρώσει τὴν ση- μερινὴν ἀπώλειαν χρόνου λαμβάνων ἐκ τῆς αὐρι- νῆς ἡμέρας!»

Τὰ γραφεῖα τοῦ

ΚΗΡΥΚΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Ὁ ἰδιοκτῆτης τῆς μεγαλειτέρας ἐφημερίδος τῆς Ἀμερικῆς, ἴσως καὶ τοῦ κόσμου ὅλου, τῆς «New York Herald» ἠγόρασε πρὸ ἐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ Broadway, ἧτις εἶνε διάσημος ἐν Νέα Ὑόρκη, ὅπως ἡ Strand ἐν Λονδίῳ καὶ ἡ Rivoli ἐν Παρισίοις, οἰκόπεδα ἀντὶ φράγκων 3,750,000, ὅπου ἔκτισε τὸ γραφεῖον τῆς ἐφημερίδος του, δαπανήσας εἰς τὴν οἰκοδομὴν ταύτην φράγκα 1,250,000, ἧτοι ἐν ὅλῳ 5,000,000 φράγκα! Τί λέγουσιν οἱ ἐν Ἑλλάδι ἀναγνώσταί μας διὰ τὰ ἐξόδα ταῦτα τῆς ἐγκαταστάσεως ἐνὸς ἐφημεριδογράφου; Ἡ ἐσωτερικὴ διακόσμησις τῶν γραφείων τούτων, ἡ μᾶλλον τοῦ παλατίου τούτου τοῦ Κήρυκος, εἶνε κατὰ πάντα ἀνταξία τῆς ἐξωτερικῆς λαμπρότητος αὐτοῦ. Ὑπόγεια πατώματα, ἀερίζομενα κάλλιστα, διαδέχονται ἀλλήλα, ἐξήκοντα δὲ πόδας κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐνεργοῦσι τὰ τρία μεγάλα ἀτμοκίνητα πιστήρια, ἅτινα καθ' ἑκάστην ἐσπέραν ἐκτελοῦσι τὸ γιγάντειον αὐτῶν ἔργον, νὰ παραδίδωσιν εἰς τὸ κοινὸν ὑπὲρ τὰς 100,000 ἀντιτύπων τοῦ Κήρυκος. Εἰς τὸ ἰσόγειον πάτωμα εὐρύτατα γραφεῖα συγκοινωνοῦσι πρὸς τὴν ὁδὸν διὰ πυλῶν, δι' ὧν ἀφίεται ἐλευθέρως καὶ πλατεῖα ἡ εἴσοδος καὶ ἐξόδος εἰς τὸ κοινὸν, ὅπερ εἶνε πολυαριθμώτατον. Ἐκεῖ βλέπει τις διακοσμῆσεις δαπανηροτάτας, αἵτινες θὰ ἤρμοζον εἰς τὸ πλουσιώτερον τραπεζιτικὸν κατὰστημα. Ἀπανταχοῦ σανιδώματα τῶν τοίχων καὶ κορωνίδες τορσευαί, τράπεζαι μαρμάριναι καὶ χρυστάλλιναι, καὶ δάπεδα κολλητὰ πολύχρωμα. Ἐκεῖ εὐρίσκειται ὁ διευθυντῆς τοῦ βιομηχανικοῦ μέρους, οἱ ταμίαι, οἱ ὑπάλληλοι τοῦ γραφείου τῶν ἀγγελιῶν καὶ τοῦ τῶν συνδρομῶν, καὶ οἱ ἐπὶ τῆς πωλήσεως τῆς ἐφημερίδος. Ὅλοι οὗτοι συναποτελοῦσι στρατὸν ὀλόκληρον· τὰ δ' ἐπίλοιπα μέρη τῆς οἰκοδομῆς, οἷον τὰ γραφεῖα τῆς διευθύνσεως, αἱ αἵθουσαι τῆς συνδιαλέξεως καὶ αἱ βιβλιοθήκαι, ἔχουσι μέγεθος καὶ κομψότητα ἀνάλογον πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτῶν. Ὁ Κήρυξ, ὅστις σήμερον ἔχει τόσον λαμπρὸν οἶκημα, ἐγεννήθη πρὸ πενήτηντα ἐτῶν ἐν τῷ ὑπογείῳ, ὅπου ὁ ἰδιοκτῆτης του δὲν εἶχεν ἄλλο κάθισμα ἐκτὸς ἐνὸς καὶ μόνου, καὶ τούτου σκωληκοβρώτου, σανίδα ἐπεστηρικμένη ἐπὶ δύο βραχέων ἀλεύρου διὰ γραφεῖον, καὶ κεφάλαιον ἑκατοντάδα περίπου δολλαρίων, τὰ ὅποια μόνον ἐπῆρκαν εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐπιχειρήσεως ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα. Ἦτο δὲ ὁ ἰδιοκτῆτης οὗτος καὶ ἐκδότης καὶ συντάκτης συγχρόνως... καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, ἐκτὸς τοῦ τυπογράφου. Τὸ καθαρὸν ἐτήσιον εἰσόδημα τῆς ἐφημερίδος ταύτης ἀναβαίνει σήμερον εἰς φράγκα 1,500,000!

[Revue Britannique]

N*

ΟΙ ΔΥΟ ΦΤΩΧΟΙ

Διὰ τὸ carnet τῆς Κυρίας Β. Δ.

Ἐν μιᾷ γωνίᾳ παραστικῇ
Γέρος φτωχὸς εἶχε καθῆσαι.
Κόσμος πολλὸς περὰ ἀπὸ 'κει,
Καὶ ἴσως ὅτ' τὸν ἐλεήσει
Καμικὰ ψυχῇ, ποῦ ἔχει μάθει
Νὰ συμπονήῃ τὰ ξένα πάθη.

Ἐν ἴσῳ ὄλος προσοχῇ
Ἐφ' ἐκεῖ τὰ βήματά του
Κι' ἄλλος φτωχός.—Τὸν δυστυχῆ!
Μὲ ὅλη τὴ νεότητά του
Ἐν τῷ φῶς του ἔχει μαῦρην σκέπη...
Εἶνε τυφλὸς, τυφλός· δὲν βλέπει!

Ἄχ! τί ζευγάρι Ὀλυβερὸν
Τὰ νειάτα τὰ δυστυχημένα
Κι' ἀπὸ τὸν ἄγριο καιρὸν
Τὰ γηρατειὰ τὰ μαρμαμμένα
Βλέπει ἐκεῖ ὅποιος περνᾷ
Νὰ ζητιανεύουν πλάϊ, πλάϊ.

Ὅμως καθεὶς τὰ γηρατειὰ
Τὰ χινοσκεπάστα λυπάται,
Ἐν τῷ γέρο βίγνον μὴ ματαί.
Καὶ ἐλευθεροὶ οἱ διαδάται.
Καὶ οὔτε ἕνας τους δὲν δίνει
Εἰς τὸν τυφλὸν ἐλεημοσύνη.

Μὲ πονεμένη τὴν καρδίαν
Ἀνασκόνηται νὰ πάη...
Ἄχ! ὅτ' περᾶς τῆ βραδείαν
Καὶ σήμερον χωρὶς νὰ φάη...
—Αὐτὸ τοὺς ἄλλους τί πειράζει;—
Καὶ ὁ τυφλὸς ἀναστενάζει.

Μὰ ἔρχον κάποιος ζητᾷ
Μέσ' τὴν παλάμη νὰ τοῦ δώσῃ
Χορήματα ἄλλα, μ' ἄρετᾷ
Ἐνα φωμαί γιὰ νὰ πληρώσῃ:
«—Σοῦ εὐχετ' ἡ φτωχὴ καρδίαν μου
Τιμαῖς καὶ δόξαις, ἄρχοντά μου!»

Εἶπεν ἐκεῖνος, ἐπειδὴ
Τυφλὸς ποῦ ἦτον δὲν ἔμπορῶσε
Μὲ δάκρυα χαρᾶς νὰ ὄῃ
Πῶς ἴσπλλαγγικὰ τὸν ἐλευθῶσε
Ὁ γέρος—ἐλευθῶντας ἅλι
Καθὼς τὸν ἐλεῆσαν ἄλλοι...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Μεταξὺ δύο πρῶν βουλευτῶν:

—Θὰ ἀνψυχῆς ὀλίγον, φίλτατε Σ... μὴν ἀποτύχη· κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐκλογὰς, γιατί εἰς ὅλην τὴν περίοδον δὲν ἀνοίξεις οὔτε μιὰ φορὰ τὸ στόμα.

—Τί λὲς, φίλε μου; Ἀνημονεῖς ὅτι δόξαις ἦσουν σὺ ἔς τὸ βῆμα, ἐγὼ ἄνωγα διαρκῶς τὸ στόμα... ἀπὸ τὸ χασμουρητό.

**

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν πυγμαῖά ἐξεραγάθη ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Δ*, ὅστις ἐντρομος ζητεῖ βοήθειαν, φωνάζων: Φωτιά, φωτιά! Ἀλλ' οὐδεὶς φαίνεται.
—Τί διάβολο! λέγει τότε ἐν ἀγανακτήσει ὁ